WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia 10 stycznia 2019 r.

ZP-NKWR.431.2.15.2018.TB

Pani
Anna Józefiak-Materna
Dyrektor
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
we Wrocławiu

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

W dniach 13 i 14 grudnia 2018 roku na podstawie art. 186 pkt 3 lit. a) ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. 2018 r. poz. 998 ze zm.) dalej zwanej „ustawą", kontrolerzy: Tomasz Borecki – inspektor wojewódzki - przewodniczący, Magda Saska – inspektor wojewódzki oraz Edyta Kamińska – inspektor wojewódzki z Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu, przeprowadzili kontrolę problemową w trybie zwykłym w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej we Wrocławiu przy ul. Strzegomskiej 6, zwanym w dalszej części niniejszego wystąpienia „Ośrodkiem" lub „MOPS".

Przedmiotem kontroli była ocena realizacji dodatku w wysokości 500 zł dla dzieci w pieczy zastępczej oraz usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej w okresie od 1 grudnia 2017 roku do dnia kontroli.

Kontrolę przeprowadzono zgodnie z zatwierdzonym w dniu 5 czerwca 2018 roku przez Wojewodę Dolnośląskiego Planem Kontroli na II półrocze 2018 roku.

W okresie objętym kontrolą, funkcję Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej we Wrocławiu przy ul. Strzegomskiej 6 pełniła Pani Anna Józefiak-Materna, odpowiedzialna za realizację zadań w ocenianych obszarach.

W zakresie działalności jednostki podlegającej kontroli wydaje się ocenę pozytywną, a jej uzasadnieniem jest ustalony stan faktyczny i prawny.

Kontrola została odnotowana w książce kontroli pod numerami 45-47. Postępowanie kontrolne przeprowadzono na podstawie akt postępowań administracyjnych w sprawie

ustalenia prawa do dodatku w wysokości 500 zł dla dzieci w pieczy zastępczej, akt postępowań administracyjnych w sprawach o przyznanie pomocy pełnoletnim wychowankom pieczy zastępczej na kontynuowanie nauki, a także pisemnych oświadczeń złożonych przez Kierowników działów instytucjonalnej oraz rodzinnej pieczy zastępczej Panią Renatę Talarek i Panią Agnieszkę Kowalską, które posiadały pisemne, imienne pełnomocnictwa do udzielania wyjaśnień w imieniu Dyrektora MOPS w ocenianych obszarach.
Ilekroć w niniejszym wystąpieniu pokontrolnym jest mowa o „ustawie pomoc państwa", należy przez to rozumieć ustawę z dnia 11 lutego 2016 roku o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (tekst jedn.: Dz.U. 2018, poz. 2134).

(dowód akta kontroli: str. 15-16)

W toku przeprowadzonych czynności ustalono:

W okresie objętym kontrolą Prezydent Wrocławia upoważnił 5 osób do prowadzenia postępowań administracyjnych w sprawach wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz do wydawania w tych sprawach decyzji.

(dowód akta kontroli: str. 17-21)

W świetle art. 80 ust. 1a i art. 115 ust. 2a ustawy, na każde dziecko w wieku do ukończenia 18. roku życia umieszczone w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka lub placówce opiekuńczo - wychowawczej typu rodzinnego, przysługuje dodatek wychowawczy lub dodatek do zryczałtowanej kwoty w wysokości świadczenia wychowawczego określonego w przepisach o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci.

Z analizy danych przekazanych przez Ośrodek wynikało, iż na dzień 1 grudnia 2017 roku na terenie Miasta Wrocław funkcjonowały 504 rodziny zastępcze spokrewnione, 185 rodzin zastępczych niezawodowych, 17 rodzin zastępczych zawodowych, w tym 7 pełniących funkcję pogotowia rodzinnego, 5 stanowiących rodziny zastępcze zawodowe specjalistyczne oraz 3 rodzinne domy dziecka. W powyższych formach pieczy zastępczej umieszczonych było łącznie 734 dzieci. Ponadto na wskazanym terenie działało 17 placówek opiekuńczo – wychowawczych typu rodzinnego, w których umieszczono 70 wychowanków.

W okresie od 1 grudnia 2017 roku do dnia kontroli tj. 13 grudnia 2018 roku do MOPS we Wrocławiu wpłynęły wnioski o przyznanie dodatku wychowawczego dla 125 dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej. Powyższe wynikało z następującego faktu:

- rodziny zastępcze spokrewnione złożyły wnioski dla 44 dzieci,
- rodziny zastępcze niezawodowe złożyły wnioski dla 24 dzieci,
- rodziny zastępcze zawodowe, w tym pełniące funkcję pogotowia rodzinnego i specjalistyczne złożyły wnioski dla 29 dzieci,
- rodzinne domy dziecka złożyły wnioski dla 11 dzieci.

Ponadto analiza dokumentacji wykazała, iż rodziny pomocowe złożyły wnioski dla 4 dzieci, natomiast dyrektorzy placówek opiekuńczo – wychowawczych typu rodzinnego złożyli 9 wniosków dla 13 podopiecznych.

Ośrodek określił wzór wniosku o przyznanie dodatku wychowawczego zawierający: dane imienne i adresowe strony, określenie miejsca i daty wpływu wniosku, wskazanie podstawy prawnej uzasadniającej ubieganie się o świadczenie pomocowe, dane dziecka, którego dotyczył wniosek, wskazanie postanowienia sądu właściwego w sprawie o umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej, numer rachunku konta bankowego, na który miał być przekazywany dodatek wychowawczy, miejsce przeznaczone na czytelny podpis. Wnioski były przyjmowane i sygnowane przez pracowników MOPS.

Oceny prawidłowości prowadzonych postępowań administracyjnych w sprawie przyznania świadczenia w formie dodatku wychowawczego na dziecko w pieczy zastępczej dokonano po przeanalizowaniu 10 losowo wybranych akt spraw prowadzonych w okresie objętym postępowaniem kontrolnym.

(dowód: akta kontroli str. 22-36)

Analiza akt w sprawie ustalenia prawa do dodatku wychowawczego pozwoliła na sformułowanie następujących wniosków:

1. Postępowanie administracyjne w zakresie przedmiotowej sprawy wszczynane było po złożeniu przez rodziny zastępcze, prowadzących rodzinne domy dziecka, rodziny pomocowe lub dyrektorów placówek opiekuńczo – wychowawczych typu rodzinnego wniosków o przyznanie dodatku wychowawczego na druku opracowanym przez MOPS lub sporządzonym odrębnym pismem.
2. Wniosek zawierał dane w zakresie wszystkich elementów określonych jego wzorem. Organ prowadzący weryfikował treść postanowienia sądowego w sprawie ustanowienia miejsca pobytu dziecka w pieczy zastępczej, poddając analizie datę jego faktycznego umieszczenia w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka lub placówce opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego, treść odpisu aktu urodzenia dziecka, a w przypadku rodzin pomocowych dokument umowy zawartej z prezydentem.
3. Podjęcie decyzji o przyznaniu dodatku wychowawczego następowało zgodnie z przepisami prawa określonymi art. 88 ust. 4 ustawy.
4. Wszystkie z przenalizowanych decyzji zawierały elementy wskazane w art. 107 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 roku Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn.: Dz. U.2017 r., poz. 1257 ze zm.), dalej zwanym „kpa".

5. Prawo do dodatku wychowawczego ustalane było na okres 12 miesięcy tj. zgodnie z art. 87 ust. 1a ustawy, nie dłużej jednak niż do osiągnięcia przez dziecko pełnoletności w pieczy zastępczej. Wszystkie z przeanalizowanych decyzji w zakresie prowadzonych postępowań zostały skutecznie doręczone z zachowaniem przesłanek art. 109 § 1 kpa.
6. Ustalenie prawa do dodatku wychowawczego dotyczącego wniosków złożonych w terminie od 1 grudnia 2017 roku do 13 grudnia 2018 roku, zawierało w treści decyzji właściwe określenie kwoty przyznanego świadczenia od miesiąca złożenia wniosku, nie wcześniej jednak niż od dnia faktycznego umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej i w wysokości proporcjonalnej do czasu jego pobytu w pieczy.

(dowód: akta kontroli str. 27-36)

W świetle art. 140 ust. 1 ustawy, osobie opuszczającej, po osiągnięciu pełnoletności, rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną, zwanej dalej "osobą usamodzielnianą", w przypadku gdy umieszczenie w pieczy zastępczej nastąpiło na podstawie orzeczenia sądu, przyznaje się pomoc na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie, zagospodarowanie. Usamodzielnianym udziela się pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, zatrudnienia, a także wsparcie prawne i psychologiczne.

W okresie objętym kontrolą, tj. od 1 grudnia 2017 roku do 13 grudnia 2018 roku, do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej we Wrocławiu wpłynęły 104 wnioski osób usamodzielnianych o przyznanie pomocy na kontynuowanie nauki, 39 wniosków o przyznanie pomocy na usamodzielnienie oraz 41 wniosków o przyznanie pomocy na zagospodarowanie. W wyniku przeprowadzonego postępowania administracyjnego wszystkim wnioskodawcom przyznano stosowną pomoc.

(dowód: akta kontroli str. 23-25)

Ocena prawidłowości prowadzonych postępowań administracyjnych w sprawie przyznania pomocy w powyższym zakresie, została przeprowadzona na podstawie analizy merytorycznej i formalnej 10 akt postępowań administracyjnych wszczętych we wskazanym okresie kontrolnym. Analiza badanej dokumentacji, pozwoliła stwierdzić następujący stan:

1. Pomoc na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie i na zagospodarowanie była przyznawana osobom usamodzielnianym, które przebywały w pieczy zastępczej przez okres co najmniej: 3 lat - w przypadku osób usamodzielnianych opuszczających rodzinę zastępczą spokrewnioną oraz roku - w przypadku osób usamodzielnianych opuszczających rodzinę zastępczą niezawodową lub placówkę opiekuńczo - wychowawczą.

2. Pomoc na usamodzielnienie oraz na zagospodarowanie była przyznawana osobom usamodzielnianym, których dochód miesięczny nie przekraczał kwoty 1200 zł, zgodnie z art. 142 ust. 1 ustawy.
3. Pomoc na kontynuowanie nauki, na usamodzielnienie oraz na zagospodarowanie dla osób usamodzielnianych była przyznawana lub udzielana na wniosek, zgodnie z art. 143 ust. 1 ustawy. Wniosek o pomoc na kontynuowanie nauki i na usamodzielnianie, osoby uprawnione składały w powiecie właściwym do ponoszenia wydatków na finansowanie powyższej pomocy za pośrednictwem kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie powiatu właściwego ze względu na miejsce pobytu osoby usamodzielnianej.
4. Do akt postępowań administracyjnych poddanych kontroli dołączone były zatwierdzone przez Dyrektora MOPS indywidualne programy usamodzielnienia osób wnioskujących o pomoc (niektóre wraz z modyfikacjami).
5. Pomoc na kontynuowanie nauki, na usamodzielnienie i zagospodarowanie była przyznawana zgodnie z kryteriami określonymi w ustawie (odpowiednio art. 146 ust. 2, art. 149 ust. 1, art. 150), tzn. wysokość przyznanej pomocy na kontynuację nauki wynosiła 500 zł, a od 1 czerwca 2018 r. nie mniej niż 526 zł miesięcznie, przyznawano ją na czas nauki, nie dłużej niż do ukończenia 25. roku życia. Natomiast w sytuacji udzielania pomocy na usamodzielnienie jej wysokość była uzależniona od czasu pobytu w pieczy zastępczej, a w przypadku pomocy na zagospodarowanie była ona wypłacana jednorazowo, nie później niż do ukończenia 26. roku życia w wysokości wskazanej w ustawie. Decyzje poddane analizie zawierały elementy wskazane w art. 107 § 1 kpa.

(dowód: akta kontroli str. 37-58)

Spośród przeanalizowanych akt w jednym przypadku stwierdzono, że decyzja o przyznaniu pomocy na usamodzielnienie została wydania po terminie. W dokumentacji nie było wniosku o uzupełnienie braków oraz zawiadomienia o przedłużeniu postępowania. Znajdowała się jedynie notatka służbowa sporządzona przez pracownika z rozmowy telefonicznej, z której wynikało, że Strona została poinformowana o konieczności uzupełniania braków do wniosku. W tej kwestii Kierownik działu rodzinnej pieczy zastępczej złożył wyjaśnienia, cyt. *„Odnosząc się do sytuacji wydania decyzji administracyjnej bez zachowania terminu do załatwienia sprawy (data wpływu wniosku – 22.03.18 r.; data wydania decyzji administracyjnej – 02.05.18 r.) pragnę wyjaśnić, że w przypadku prowadzenia spraw podopiecznych zamieszkujących poza terenem działania naszej jednostki (brak możliwości kontaktu pracownika terenowego z wnioskodawcą) pracownicy prowadzący*

postępowania w celu przyspieszenia załatwienia sprawy często kontaktują się z zainteresowanymi i pracownikami innych jednostek drogą telefoniczną i mailową. Wieloletnia praktyka pokazała bowiem, że w znacznej większości przypadków udaje się rozpatrzeć wnioski w terminie krótszym niż w sytuacji korzystania z pośrednictwa poczty. W omawianej sytuacji pracownik prowadzący sprawę kontaktował się z pracownikiem PCPR w Trzebnicy, którego znał osobiście. Z przeprowadzonych rozmów wynikało, że sprawę uda się załatwić w przeciągu miesiąca, wobec czego uznał, że nie ma potrzeba formułowania pisemnej prośby. W toku postępowania okazało się jednak, że dokumentacja wpłynęła do tutejszego ośrodka w późniejszym terminie, w związku z czym decyzja została wydana po upływie terminu przewidzianego w przepisach."

Wskazane jest, aby postępowania administracyjne przeprowadzać w terminach wskazanych w przepisach prawa, a w przypadku braku możliwości wydania decyzji administracyjnej w przewidzianym ustawowo czasie, stosować procedury przewidziane prawem.

(dowód: akta kontroli str. 53, 59)

W myśl art. 140 ust. 1 pkt 2 i pkt 3 ustawy, na wniosek osoby usamodzielnianej udziela się pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych i zatrudnieniu, a także zapewnia się pomoc prawną i psychologiczną. Z oświadczenia złożonego przez Kierowników działów rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz udostępnionej dokumentacji wynika, że ww. pomoc była realizowana przez pracowników Ośrodka lub zlecano jej realizację podmiotom zewnętrznym np.:

- Stowarzyszeniu Pomocy Wzajemnej im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego, które prowadziło Młodzieżowe Centrum Wsparcia, zapewniano w nim: bezpieczne warunki mieszkaniowe dla 24 osób w 3 lokalach mieszkalnych, pomoc psychologiczną i pedagogiczną, wsparcie doradcy zawodowego oraz pracownika socjalnego,
- Stowarzyszeniu „Nasz Dom", które prowadziło mieszkanie dla 10 osób usamodzielnianych, ponadto zapewniano pomoc psychologiczną i spotkania z doradcą zawodowym, prowadzono treningi ekonomiczne i warsztaty z profilaktyki uzależnień,
- Fundacji Robinson Crusoe, która w ramach realizowanego projektu oferowała wsparcie w postaci szkoleń, treningów, warsztatów, wyjazdów edukacyjnych.

Realizowano również projekty:

- „Wrocław Miastem @ktywnych", który był współfinansowany ze środków Unii Europejskiej, którego celem było zwiększenie szans aktywizacji zawodowej na rynku pracy i integracja społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,

- „Start w dorosłość", którego celem była aktywna integracja i podniesienie możliwości podjęcia zatrudnienia poprzez udział w warsztatach, szkoleniach. Oferowano również wsparcie psychologiczne, terapeutyczne oraz doradztwo zawodowe i prawne.

(dowód: akta kontroli str. 66-112)

W toku postępowania kontrolnego przeprowadzonego w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej we Wrocławiu nie stwierdzono występowania nieprawidłowości.

Pouczenie:

Zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego, w tym wystąpienia niezawierającego zaleceń pokontrolnych, składa się na zasadach określonych w art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2018 r. poz. 998 ze zm.).

Proszę w terminie do dnia **31 stycznia 2019 roku** o powiadomienie Wojewody Dolnośląskiego o sposobie realizacji **uwag i wniosków** przedstawionych w powyższym wystąpieniu pokontrolnym.

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO
Danuta Zawiła
ZASTĘPCA DYREKTORA WYDZIAŁU
Zdzisława Bożyki Społecznej
.....
(kierownik komórki do spraw kontroli)

.....
(przewodniczący zespołu inspektorów)

.....
(członek zespołu inspektorów)

Pracownik nieobecny

.....
(członek zespołu inspektorów)